

Expremiér Ján Čarnogurský: Stretávame sa, aby sme zakričali, že svetu hrozí nebezpečie novej vojny

- editor007 | 3. června 2024

SVĚT: Otvárací prejav na medzinárodnej mierovej konferencii v Prahe 31. mája 2024.

Praha je dobré mesto na uskutočnenie mierovej konferencie. V Prahe začali a končili veľké vojny. V Prahe začala v 17. storočí 30-ročná vojna, v Prahe skončila v 20. storočí 2. svetová vojna v Európe. Teraz hrozí mestu Praha a svetu vôbec najväčšia vojna, jadrová. Na Ukrajine sa bojuje už 10 rokov, posledné dva roky za účasti veľkých armád. Odhady mŕtvych a ťažko zranených sa pohybujú okolo pol milióna, počet obyvateľov Ukrajiny sa znížil na polovicu pre emigráciu. Väčšina emigrantov sa do svojej vlasti nikdy nevráti. Počet obetí stúpa každý deň, ale vojnová rétorika neklesá. Na internete sa objavujú nové videá o chytnaní mužov na uliciach ukrajinských miest do armády, ich zúfalý odpor a plač prítomnej manželky a detí. Zabíjanie nadobudlo podobu počítačovej hry. Dron pošle delostrelcom koordináty cieľa, oni vystrelia, ďalší dron nafilmuje či bol cieľ zasiahnutý, na štábe armády zaregistrujú počet „zneškodnených“ vojakov druhej strany. Oznámenie rodičom, manželke, deťom príde pravdepodobne len ako SMS správa. Takto vyzerajú spravidla záverečné vojnové bitky. Začiatok vojny býva skôr ukrytý pred zrakmi verejnosti. Na začiatku bývajú obyčajne veľké peniaze, ktoré sa pohybujú medzi počítačmi celého sveta, niektoré sú kryté skutočnou hodnotou, niektoré nie sú kryté. Na začiatku býva aj nové územie, bohaté na nerasty alebo strategicky dôležité. A za tým všetkým býva nedôvera k susedom, strategickým partnerom, potenciálnym konkurentom.

S vojnami sa stretávame celé tisícročia. Vojnové zabíjanie nebolo tak technicky dokonalé ako je dnes, ale utrpenie, škody a smrť prinášalo vždy rovnaké. Celé tisícročia ľudia rozmýšľali ako vojnám zamedziť. Peniaze, územia a nedôvera sa nedajú zo sveta spratať – áno, papierovým peniazom teraz hrozí zánik – ale ľudia vyvinuli nástroje na obmedzenie ich nebezpečia. Najdôležitejšie je právo. Od vytesania do kameňa Chammurapiho zákonníka cca v 18. storočí AD právo tiež menilo formy, ale podstatu si zachovalo. Obsahuje pravidlá správania ľudí aj štátov a sankcie, ak ich ľudia a štáty nedodržiavajú. Ľudia a štáty právo opakovane nedodržiavajú a privolávajú na seba sankcie. Sankcie, obyčajne v podobe vojen, vytvoria nové právo a žiaľ, kolobeh sa opakuje. Posledná veľká vojna položila základ medzinárodného práva v podobe Charty Organizácie spojených národov a nástroj na jeho dodržiavanie v podobe samotnej Organizácie spojených národov. Žiadne ľudské dielo nie je dokonalé, ale každé ľudské dielo obsahuje ideu svojho tvorcu, ako dielo zdokonaľovať. Idea prirodzeného práva dokonca ponecháva priestor pre nadprirodzený zásah do tvorby práva.

Stretávame sa v Prahe, aby sme zakričali, že svetu hrozí nebezpečie novej vojny, strašnejšej ako všetky doterajšie. Mnoho stáročí si Praha udržala a rozvíjala svoju krásu, ale hrozí jej zánik ako hrozí zánik mnohých krásnych miest najmä v Európe a v Amerike. Pred 1. svetovou vojnou kolovali v európskych časopisoch teórie, že vojna už nebude možná, pretože ľudia vyvinuli takú strašnú zbraň ako je guľomet. Len málo vedcov registrovalo článok Alberta Einsteina v odbornom časopise o špeciálnej teórii relativity a obrovskej energii ukrytej v atómoch. Potom však prišla 1. svetová vojna aj 2. svetová vojna a atómové bomby na Hirošimu a Nagasaki v podstate poslednú veľkú vojnu ukončili. Nasledovala studená vojna a strach pred použitím atómových bômb. Strach už prechádza a v odbornej tlači sa objavujú články o možnosti vyhrať atómovú vojnu. Vo Foreign Affairs číslo March/April 2006 je článok autorov Keir Lieber – Daryl Press: The Rise of U. S. Nuclear Primacy. Na základe vtedajších amerických raketových možností autori dokazujú, že „A surprise U.S. attack has a good chance of destroying every Russian bomber base, submarine and ICBM“. V poslednom

desaťročí Rusko dosiahlo veľký pokrok v rýchlosti a presnosti svojich rakiet a zdá sa, že v prípade vojny NATO by nebolo schopné zachrániť svoje mestá pred zničením. V ruskej odbornej tlači najmä profesor Sergej Karaganov argumentuje za zníženie prahu na použitie ruských taktických jadrových zbraní. Racionalita argumentu spočíva v tom, aby sa obnovil strach pred použitím jadrových zbraní a tým strach pred rozpútaním vojny.

Šialené uvažovanie o možnosti veľkej vojny sa už neredukuje na technickú dokonalosť rakiet a bômb. Pred dvoma týždňami bol spáchaný atentát na slovenského predsedu vlády Roberta Fica. Premiér na šťastie prežil a jeho stav sa zlepšuje. Ale už dva dni po atentáte nemecký vládny poslanec Joe Weingarten navrhol, aby v Poľsku, na Slovensku a v Maďarsku boli rozmiestnené rakety, ktoré by chránili ukrajinské alebo pred ruskými raketami a lietadlami. To by však znamenalo zatiahnutie týchto krajín do vojny na Ukrajine. Slovenský minister zahraničných vecí Juraj Blanár už rozmiestnenie takýchto zbraní na Slovensku vylúčil.

Stávky na ukrajinskom bojisku sa neustále zvyšujú. Rovnako počet a účinnosť zbraní. Vojna sa neúprosne blíži k Strednej a Západnej Európe. Seriózne rokovanie o mieri malo byť už dávno. Rokovania sa konali, ale nie seriózne. V roku 2015 Ukrajina podpísala Minské dohody o riešení konfliktu, ale minulý rok jedna z garantií dohôd, nemecká kancelárka Angela Merkelová priznala, že dohody mali za cieľ len poskytnúť Ukrajine čas na vyzbrojenie. Delostrelecké ostreľovanie Donbasu sa čoskoro obnovilo. V marci/apríli minulého roku Rusko a Ukrajina podpísali predbežné dohody o zastavení bojov, ale do Kyjeva priletel britský predseda vlády Boris Johnson a vykonal na ukrajinského prezidenta Zelenského tlak, aby dohodu nepodpísal. Odvtedy padlo odhadom 200 tisíc Ukrajincov. Minulý týždeň som bol v Moskve na výstave ukoristených trofejných zbraní. Je tam vystavený americký tank Abrams, nemecký Leopard 2, francúzsky kolesový tank aj české obrnené vozidlo pechoty. Každý má na brnení nastriekanú svoju domovskú vlajku. Hanbil som sa za vlajku veľmi podobnú vlajke bývalého Československa.

Máte v podkladoch návrh výzvy tohto zhromaždenia na rokovanie stálych členov Bezpečnostnej rady OSN a Ukrajiny. Pravda, na Ukrajine stále platí norma prezidenta Vladimíra Zelenského, zakazujúca rokovanie s Ruskom. Prezident Zelenský by mal normu zrušiť, pretože počas jej platnosti nemožno vojnu ukončiť inak než ďalším zomieraním Ukrajincov a rozšírením vojny na ďalšie krajiny. Rozšírením vojny až na nemysliteľné - zničením starobylých miest, medzi nimi aj Paríže, múzea Louvre a v ňom originálnej sochy Chammurapiho zákonníka.

[ZDROJ](#)